

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ศึกษาวิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกตามคุณวุฒิ ได้แก่ มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ และ มีคุณวุฒิเฉพาะ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2. สมมุติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ผู้ศึกษาวิจัยได้ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

1. ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพิเศษ และไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิทางด้านการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิเฉพาะ มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แตกต่างกัน

มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแตกต่างกัน

4. ครูผู้สอนที่ไม่มีคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนที่มีคุณวุฒิเฉพาะ มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาแตกต่างกัน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 19 โรงเรียน จำนวน 832 คน การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยวิธีหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ และทำการสุ่มตัวอย่างง่าย แต่เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ โรงเรียนละ 15 คน จึงได้เพิ่มเติมจาก 270 คน โดยจะเลือกครูผู้สอนทั้ง 19 โรงเรียน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในจำนวนที่เท่ากันรวมเป็น 285 คน ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การสุ่มโดยการแยกสุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มมีคุณวุฒิเฉพาะมีประชากรทั้งหมด 33 คน ใช้ประชากรทั้ง 33 คน
2. กลุ่มมีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ใช้สุ่มอย่างง่ายได้จำนวน 150 คน
3. กลุ่มไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ใช้สุ่มอย่างง่ายได้ 102 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ในการสำรวจการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แบบสอบถามดังกล่าวประกอบไปด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป บรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติ ความถี่ และร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาใช้ตัวกลางเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนระหว่างมีคุณวุฒิ การศึกษาพิเศษ ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษและมีคุณวุฒิเฉพาะ ใช้การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว หากมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทำการ ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ

5. สรุปผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถาน ศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สรุปผลได้ ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา จำนวน 285 คน พบว่า เพศหญิง มีมากกว่าเพศชาย คือ เพศหญิง 200 คน คิดเป็นร้อยละ 70.18 เพศชาย 85 คน คิดเป็น ร้อยละ 29.82 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 25-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.50 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.68 การศึกษาวิจัย พบว่าส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.56 รองลงมาคือปริญญาโท/สูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 15.44 วุฒิการศึกษา พบว่า มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 52.63 ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 35.79 และมีคุณวุฒิเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 11.58 ประสพการณ์ด้านการสอน พบว่า ครูทุกคน มีประสบการณ์ด้านการสอน คิดเป็นร้อยละ 100 สถานภาพ พบว่าส่วนใหญ่ มีสถานภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 52.28 โสด คิดเป็นร้อยละ 39.30 และหย่าร้าง/แยกกัน/หม้าย คิดเป็น ร้อยละ 8.42

5.2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน สถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

ในการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถาน ศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และเมื่อพิจารณารายด้านจากมากไปหา น้อย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 ด้านการ วัดผลประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46

5.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระหว่าง มีคุณวุฒิการศึกษา ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ และมีคุณวุฒิเฉพาะ

ในการศึกษาวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระหว่างมีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ และมีคุณวุฒิเฉพาะ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการศึกษาวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน กำหนดเนื้อหาสาระและเวลาเรียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน จัดอบรมให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนพิการ เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด จัดกลุ่มผู้เรียนที่มีความบกพร่องหรือพิการหรือมีความสามารถใกล้เคียงกันอยู่ด้วยกันเพื่อให้ง่ายต่อการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีจำนวนนักเรียนต่อครูให้มีความเหมาะสม ไม่ควรมีนักเรียนมากเกินไปทำให้การกำกับดูแลและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ได้ จัดให้ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาทักษะและความรู้ในการใช้เทคนิค วิธีการสอนนักเรียนพิการ กำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้การวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และวางแผนการสอนรายบุคคล (IIP) ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ให้ครูผู้สอนได้มีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนก่อนวางแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จัดให้มีการประชุมวางแผนร่วมกันเพื่อจัดทำแผนงาน โครงการ และปฏิทินปฏิบัติกิจกรรม และจัดให้มีการนิเทศติดตามจากหัวหน้างานและสถานศึกษาเพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขทันที่

การวัดผลประเมินผล ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผล นักเรียนพิการที่มีความบกพร่องที่หลากหลายและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน จัดกิจกรรมการวัดผลประเมินผลให้นักเรียนพิการได้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและเพื่อนได้ มีการรายงานผล

ความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ในรูปกราฟ ประกอบการบรรยายเพื่อแสดงพัฒนาการความก้าวหน้า นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีเครื่องมือและเกณฑ์การประเมินผลสำหรับ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และครูผู้สอนควรนำผลการวัดผลประเมินผลมาเป็น ข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง

6. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อ การ จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผลการเปรียบเทียบที่พบไม่มีความแตกต่างกันนั้น สามารถ อภิปรายได้ ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน โดยภาพรวมจะมีค่าอยู่ในระดับมาก และในด้านการวัดผลประเมินผล โดยภาพรวม จะมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

การที่ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นเพราะ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำเขตการศึกษาการศึกษาและศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดได้รับงบประมาณและจัดทำโครงการพัฒนาครูผู้สอนในโรงเรียนเฉพาะความ พิจารณ์และโรงเรียนเรียนร่วมให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา ผู้เรียน อีกทั้ง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรทาง การศึกษาพิเศษเป็นอย่างยิ่ง โดยได้จัดงบประมาณให้กับหน่วยงานและสถานศึกษาเฉพาะ ความพิจารณาสำหรับพัฒนาบุคลากรด้านการสอนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อยู่ในระดับมาก

สำหรับในด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจจะเป็นด้วย นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีระดับสติปัญญาดำ ระดับความพิการแตกต่างกัน อย่าง หลากหลายและมีความพิการซ้อน การเรียนรู้และการรับรู้ของผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ ได้ การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์เป็นไปได้ยากซึ่งเป็น ข้อจำกัดที่ทำให้ครูผู้สอนมีความยุ่งยากในการวัดผลประเมินผล จึงทำให้ในด้านการวัดผล

ประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัชมุนตรี (2545 : บทคัดย่อ) พบว่า ความพร้อมด้านบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบเฉพาะความพิการ เป็นผู้มีประสบการณ์สอนเด็กพิการในด้านกระบวนการพัฒนาครูเพื่อการสอนเด็กพิการ ความต้องการของครูผู้สอนที่ต้องการความรู้/การเรียนรู้เกี่ยวกับ การจัดการศึกษา หลักจิตวิทยาในการสอน เนื้อหาสาระหลักสูตรหลักและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เทคนิควิธีการสอน การจัดแผนการเรียนรายบุคคล การจัดทำคู่มือเอกสารการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การจัดทำแฟ้มประวัติ การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาพัฒนาการสอน แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการและการวัดผลประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำแนกตาม มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ และมีคุณวุฒิเฉพาะ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นผู้มีประสบการณ์สอนนักเรียนพิการ มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกระบวนการเรียนการสอนผู้เรียนพิการ โดยเฉพาะครูผู้สอนที่ไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ ต้องได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษจากหลายส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อให้งานการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามระบบและแนวทางที่ถูกต้องซึ่งแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่รับผิดชอบนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก จึงจัดให้มีการพัฒนาครูผู้สอนเหล่านี้อย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกันระหว่างครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษและไม่มีคุณวุฒิการศึกษาพิเศษ

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

7.1.1 จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสถานศึกษาจะต้องพัฒนาครูผู้สอนให้มี

ความรู้ความเข้าใจในการวัดผลประเมินผลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

7.1.2 จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนั้น สถานศึกษาควรพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษาสภาพปัญหาและวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นของผู้เรียน

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

7.2.1 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเท่านั้น ข้อมูลที่ได้ไม่สามารถนำมาใช้ได้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทอื่น ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการประเภทอื่นด้วย เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนพิการต่อไป

7.2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยในทักษะวิชาการด้านอื่น ๆ ด้วย เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY